UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 20 08 03 024 3

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PK
6490
Y8
1873
v.1

Jāmī,
Molla Caminin Farisi

3757

18/125

﴿ ملا جامینك فارسی العباره ﴾

﴿ منظوم یوسف زلیخا ترجمه سی ﴾

Jāmi

﴿ جزؤ اول ﴾

١ عدد

فیئات

Molla Cāminiñ ٢ غروش Fārisī

(یکرمی درت جزؤدر هرهفته برجزؤ چیقاریله جقدر)

(طبع ونشری مترجمی صاحب امتیازی رأفت افندی‌یه عائددر)

(مهری اولمیان ساخته‌در)

﴿ اصمه‌التنده جاملی خانده شیخ زاده فهمی افندینك مطبعه سنده طبع اولنمشدر ﴾

﴿ محلی بیعی صحافلرده سلطان امامی محمد افندی دکانی ﴾

سنه

١٢٩٠

﴿ یکرمی درت جزؤن حامل اولدیغی ابیات فارسیه نك مقداری ﴾	ابیات
دیباجه	١
افتتاح نامه	٢
خدانك وارلغنك ترتیب دلائلی	٣
مناجاته ال قالدرمق	١
تخصیص مناجات به ناظم	٢
نعت جناب پیغمبر	٣
اوصاف معراج النبی علیه السلام	٥
تواضع لباسن اورتنوب شفاعت نورینك اقتباسنده سعی ایتمك	٣
درتبرك خواجه عبیدالله	٣
درمدح سلطان حسین	٣
	٣٠

LIBRARY
DEC 10 1971
UNIVERSITY OF TORONTO

PK
6490
Y8
1873
v.1

٣٠٥ نقل یکون
٣٩ در بیان جمال عشق
٣٤ فضیلت عشق
٤١ سبب نظم کتاب
٣٤ حکایهٔ شمع جمال یوسف علیه السلام
٦٤ یوسف علیه السلامك جمالنك فدانی غیب بهارستانندن عالم شهادته کلمسی
٧٩ در بیان نسبت و بزك زلیخا
٤٨ منام زلیخا نوبت اولی
٤٥ سحر روزکارینك زلیخا اوزرینه اسمسی
٦٤ زلیخانك تغیر حالندن حیرت و تفکر ایلدکنك دوکنی جاریه‌لر اچماق بیانده
٧٤ منام زلیخا نوبت ثانی
٥٣ منام زلیخا نوبت ثالث
٥٥ مصردن غیری اطراف پادشاهلردن زلیخایی استمك ایچون ایلچیلر کلدیکی
٥٩ زلیخانك پدری طیموس شاه عزیز مصرك طرفنه اولاق کوندردیکی
٥٦ قبول روزکارینك مصر طرفندن اسوب زلیخانك مصره کتمسی
٨٤ زلیخا مصره یقین کلوب عزیز مصر الایله قارشولمسی
٥٥ زلیخانك محفه‌سی اوزرینه مصر اهالیسنك ساچی ساچمه‌سی
٨٠ یوسف علیه السلامك مفارقتنده زلیخانك عمر کچورمسی
٢٧ یوسف علیه السلامه قرنداشلرینك حسدی
٣٩ یوسف علیه السلامك دوش کوردیکی
٣٠ یوسف علیه السلامی پدرندن اوزاق ایتمك ایچون قرنداشلرینك مشورتی
٣٣ قرنداشلری بابالرندن یوسف علیه السلامی استدکلری
٦٩ یوسف علیه السلامی قرنداشلری طشره ایلتوب قیویه اتدقلری
٤٢ کاروانك قیودن یوسف علیه السلامی چیقاردیغی
٢٩ یوسف علیه السلامك مصره کلدیکی
٤٠ یوسف علیه السلام ایله کلوب سفر توزنی یقادیغی
١٥٧٨

ترجمهٔ یوسف زلیخا عبد الرحمن جامی

بسم الله الرحمن الرحیم

فارسی

الهی غنچهٔ امید بگشای
گلی از روضهٔ جاوید بنمای
بخندان از لب آن غنچه باغم
وزین گل عطر پرورکن دماغم
درین محنت سرای بی مواسا
بنعمتهای خویشم کن شناسا
ضمیرم را سپاس اندیشه گردان
زبانمرا ستایش پیشه گردان
ز تقویم خرد به روزیم بخش
بر اقلیم سخن فیروزیم بخش
دلی دادی ز گوهر گنج بر گنج
ز گنج دل زبانرا کن گهر سنج
گشادی نافهٔ طبع مرا ناف

ترکی

الهی امید غنچه سنی آچ
باقیلك بغچه سندن بر گول گوستر
گولدر اول غنچه دوداقدن بنم باغمی
بو گولك قوقوسندن بسله بنم دماغمی
آدمه یارلق و غمگسارلق ایتمیان بو محنت سراینده
بنی کندی نعمتلریکه اگلادرمق ایله
بنم قلبمی شکر فکرلی ایله
دلمی نعمتلرینه شکر و حمد صنعتلی ایله
عقل طوغر یلغندن ایو رزق بغشله
سوز اقلیمی اوزرینه بنم غالب اولمقلغمی بغشله
بر دل ویردك گوهر خزینه سندن خزینه اوزرینه
دلمی گوکل خزینه سندن جوهر طارتیجی ایله
بنم طبعم گوبکنی قوقولی اچدك

معطر کن زمشکم قاف تا قاف
زشعرم خامه را شکر زبان کن
زعطرم نامه را عنبر فشان کن
سخن را خود سرانجامی نماندست
ازان نامه بجز نامی نماندست
درین خمخانهٔ شیرین فسانه
نمی یابم صدائی زان ترانه
حریفان بادها خوردندو رفتند
تهی خمخانها کردند ورفتند
نه بینم پخته در این بزم خامی
که باشد بر کفش زان باده جامی
بیا جامی رها کن شرمساری
زصاف و درد پیش آر آنچه داری

قوقولی ایله بنم مشکمدن قافدن قافه دك
بنم شعرمدن قلمی شکردلـو ایله
قوقودن بنم کتابمی عنبرصاچیجی ایله
سوز ایچون اشنا برعاقبتکار قالمامشدر
اونامه نك براسمندن غیری قالمامشدر
حکایه سی طتلو بو خمخانه ده
بولمدم بر سس اول نغمه دن
دوستلر باده لری ایچدیلر وکتدیلر
کوپلری بوش ایلدیلر کتدیلر
بن کورمیورم پشمش بوچی مجلسده
که اوله اونك الی اوزرنده اول باده دن برقدح
کل جامی قورتلقلق ایله اوتانمقدن
صاف شراب طورطوسندن قنه کور
اونسنه بی طوتارسن

***

افتتاح نامه بنام یگانه که چشمهٔ روشن مهر
از دریای نوالش یك نم است ودفتر ماون
سپهر از آیات کمالش یك رقم

کتابه باشلق خدانك برلکنك ادنه که
کونشك روشن چشمه سی اونك عطیه سی
درباسندن برچی در فلکك رنکبنك
دفتری اونك کمالنك علامتلرندن بریازودر

بنام انکه نامش حرز جانهاست

اول خدانك اسمیله کتابه باشلرمکه اونك
ادی جانلرك حافظیدر

ثنایش جوهر تیغ زبان هاست

اول الله عظیم الشانی مدح وثنا ایتمك دللر
قلیجینك جوهریدر

زبان در کام کام از نام او یافت

اونك نامندن دماغده دل مرادینی بولدی

نم از سر چشمهٔ انعام او یافت
خرد را زونموده دم بدم روی
هزاران نکتهٔ باریك چون موی
پی آن موزبانرا شانه کرده
زدندان شانه را دندانه کرده
تعالی الله زهی قیوم دانا
توانائی ده هر ناتوانا
فلکرا انجمن افروز از انجم
زمین را زیب انجم ده بمردم
مرتب ساز سقف چرخ دائر
فراز چار دیوار عناصر
بناف غنچه گل را نافه پیوند
زگل برشاهد گلبن حلی بند
قصب باف عروسان بهاری
قیام آموز سرو جویباری
بلندی بخش هر همت بلندی
به پستی افکن هر خود پسندی
گناه آمرز رندان قدح خوار
بطاعت گیر پیران ریاکار
انیس خلوت شب زنده داران
رفیق روز در محنت گذاران
زبحر لطف او ابر بهاری
کند خارو سمن را آب باری
زکان جود او باد خزانی
کند فرش چمن را زرفشانی
زشکرش پرشکر کام شکرفان
زقهرش زهر عیش تلخ حرفان

اونك انعام چشمه سی باشندن یاش بولدی
عقل ایچون اوندن نفس به نفس یوز کوسترمش
بیکلرجه نکتهٔ اینجه قیل کبی
اول قیل ایچون دلی طراق ایلمش
دیشدن طراق ایچون دیش ایلمش
خدای تعالی حضرتلری نه کوزل قیوم عالمدر
قدرت ویریجیدر هر ضعیفه
فلکك مجلسنی شعله لندیریجیدر یلدزلردن
یرك مجلسنه زینتی ادملر ایله ویریجی در
دورایدیجی فلکك اوستنی مرتب دوزیجیدر
عناصرك درت دیواری اوستنده
کل غنچه سنك کوبکنه قوقو بغلدی
کولدن کول اغاجی محبوبنه زینت بغلدی
بهارك کلینلرینه جانفس طوقویجیدر
ایرمق کنارینك سرویسنه قیام اوکردیجیدر
هر بلند همته اولولق بغشلیجیدر
هر کندینی بکنیجی بی الچق براقیجیدر
شراب ایچیجی قیدسزلرك کناهنی بغشلیجیدر
طاعتله ریا اشلیجی قوجه لری مؤاخذه ایجیدر
کیجه یی دیری طوتیجی خلوت نشینلرك یولداشی
کوندوزی محنت ایله کچوریجیلرك یولداشیدر
اونك لطف دکزندن بهار بلوطی
صوار بیچاق ایلر دیکنه وکوله وجمله یه
اونك جومردلك معدنندن خزان روزکاری
چمنك دوشکنه التون صاچیجیلق ایدر
خدایی شکرایتمکدن اولورك دماغی طولو شکردر
اوخدانك قهرندن دیرلکی زهر دراجی سوزلرك

وجودش آن فروزان آفتابست
که ازوی ذره ذره نور یابست
کر از خورشید ومه دارد نهان روی
فتد درعرصهٔ نابود شان کوی
بسازان منت هستی نه آمد
که هست از هستیش هستی ده آمد
زبام آسمان تا مرکز خاك
اکر صد بی بپایی وهم و ادراك
فرود آییم یا بالا شتابیم
ز حکمش ذرهٔ بیرون نیابیم
مبرا ذاتش از چونی و چندی
مبرا تر ز پستی و بلندی
ز بیچونیش چون و چندها هست
بلندان یا علو قدر او پست
خرد در ذات او آشفته رأیی
طلب در راه او بیدست و پایی
اکر ننهد بلطف خود قدم پیش
شود ز دوریٔ مادمبدم پیش
چو خیزد صدمت صیت جلالش
شود دربارکاه لایزالش
ملك شرمنده از نادانیٔ خویش
فلك حیران ز سرکردانیٔ خویش
همان بهتر که ما مشتی هوسناك

کنیم آیینه از زنك هوسپاك
زبودی خود فراموشی کزینیم
پس زانوی خاموشی نشینیم

خدانك وجوديله‌در اول كونشك شعله‌سی
كه اوندن ذره ذره نور بولیجی در
اكر كونشدن ايدن كيزلو يوزيني طوتارسه
اونلرك يوقلق ميداننده طوپلری دوشر
بزه اوندن وارلق نعمتی قویجی كلدی
كه واردر وارلغندن وارلق ویریجی كلدی
كوكلك طامندن تا طپراغك مركزینه وارنجه
اكر يوز كره وهم وادراك اياغيله
اشاغه كله‌لم یاخود عجله ایله يوقاری چيقالم
خدانك حكمندن بر ذره طشره بولمیز
خدانك ذاتی بری اولمشدر مثلدن ومقداردن
زیاده مبرادر الچقلقدن ویوكسكلكدن
اونك مثل ونظیرسزلكندن نجه اكلرونجه‌لر واردر
یوكسكلر الچقدر اول خدانك علو قدرنده
عقل خدانك ذاتنده فكرینی داغتمشدر
خدانك یولنی طلبده السز اياقسزدر
اكر قومازسه كندی لطفیله مرحمت اياغنی ايلرو
اولور اول خدادن بزم اوزاقلغمز دمبدم زیاده
چونكه قالقه خدانك جلال اوازینك طوقنه‌سی
اولور لایزال اولان خدانك باركاهنده
ملك اوتانیجی كندی جاهللكندن
فلك شاشمش كندی باشی دونمسندن
دائما بزهوس صاحبی اولان راوج طپراغه
ايودر كه
ايليه‌لم قلب ايينه‌سنی دنیا هوسنك پاسندن پاك
كندی وارلغمزدن اونتلغی اختیار ايده‌لم
بوندنصكره سكوتلق دیزینه اوتوره‌لم

* * *

ترتیب دلائل هستی واجب تعالی نمودن و ترغیب تأمل در آن فرموده

دلا تاکی درین کاخ مجازی
کنی مانند طفلان خاك بازی
تویی آن دست پرور مرغ گستاخ
که بودت آشیان بیرون ازین کاخ
چرا زان آشیان بیگانه گشتی
چو دونان جغد این ویرانه گشتی
بیفشان بال و پر زآمیزش خاك
بپر تا کنگر ایوان افلاك
ببین در رقص ازرق طیلسانان
ردای نور بر عالم فشانان
همه دور شبانروزی گرفته
بمقصد راه فیروزی گرفته
ولی هر یك چو گوی از جنبش خاص
بچوگان ارادت گشته رقاص
یکی ازغرب رو در شرق کرده
یکی در شرق کشتی غرق کرده
شده گرم ازیکی هنگامهٔ روز
یکی شب را شده هنگامه افروز
یکی حرف سعادت نقش بسته
یکی سررشتهٔ دولت گسسته
چنان کردند در منزل بریدن

خدانك وارلغنك ترتیب دلائلنی کوسترمکلك دخی فکره ترغیبنی خدادن بیورمقلغی بیانندهدر

ای کوکل بتخانهدك بو مجازی کوشکده
ایلرسن چوجقلر کبی طپراقله اوینامق
سن سن اول الده بسلنمش گستاخ قوش
که سنك یوان بو کوشکدن طشارو ایدی
نیچون ازل یوادن یبانجی اولدك
الچقلر کبی بو ویرانهنك بایقوشی اولدك
سیلك قوانی قنادینی طپراقه بولاشمقدن
فلکلر سرایك بدنلرینهدك اوچ
اول کوك طیلسانلری رقص ایچنده کور
نور قفتانی عالم اوزره صاچانلری
جملهسی کیجه کوندوز دورینی طوتمش
مطلوب و مرام یوانده مظفرلك طوتمش
ولکن هر بریسی طوب کبی مخصوص حرکتدن
خدانك ارادت چوکانیله اویناییجی اولمش
بری یوزینی مغربدن مشرقه ایلمش
بری شرقده کمیسنی غرق ایلمش
اولمش اسی بریندن کوندوز وقتی
بری اولمش کیجهنك مجلسنی شعلهلندیریجی
بری حرف سعادت ایله نقش بغلمش
بری دولت تلنك اوجنی اورمش
بونجلین اسی ایدیلر منزل قطع ایتمهده

کزین جنبش ندارند آرمیدن
ز رنج راه شان فرسودگی نی
میان را دردو یا آسودگی نی
چه داند کس که چندین درچه کارند
همه تن رو شده رودر که دارند
بهر دم تازه نقشی می نمایند
ولیکن نقشبندی را نشایند
عنان تاکی بدست شك سپاری
بهر یك روی هذا ربی آری
خلیل آسا در ملك یقین زن
نوای لا احب الا فلین زن
کم هر وهم و ترك هر شکی کن
رخ وجهت وجهی دریکی کن
یکی بین و یکی دان و یکی گوی
یکی خواه و یکی خوان و یکی گوی
زهر ذره بدو روی و راهیست
براثبات وجود او گواهیست
بلوحی گر هزاران نقش پیداست
نیاید بی قلم زن یك الف راست
درین ویرانه نتوان یافت خشتی
برون از قالب نیکو سرشتی
بخشت ار کلك انگشتان نوشتست
که این را دست دانای سرشتست
زلوح خشت چون این حرف خوانی
زحال خشت زن غافل نمانی
بعالم این همه مصنوع ظاهر
بصانع چون نه مشغول خاطر

که بو حرکتدن راحت اولمقلق طوتمزلر
اونلرك يول زحمتندن اوصانمشلغی يوق
اورته‌ده دردی وایاغنك اوصانمشلکی يوق
نه بیلور کیمسه که بوقدر نه ایشده درلر
جمله سنك وجودی یوز اولمش یوز کیمه طوتارلر
هر وقت تازه بر نقش کوسترلر
ولکن نقش بغلمغه لايق دکللردر
دیزکنی قیجانه‌دك شك النه اصمارلرسن
هر برینه يوزی شو بنم ربم دیه‌رك کتوررسن
حضرت خليل کبی یقین ملکینك قپوسنی اور
بن زائل اولنلری سومزم سسنی اور
هر وهمی وهر بر شکی ترك وضایع ایله
یوزی بن یوزمی یونلتدم دیه‌رك بر ذات پاکه ایله
خدای تعالی‌یی بر کور و بر بیل و بر سویله
بر استه و بر اوقو و بر سویله
هر ذره‌دن خدایه یوز ویول واردر
خدانك وارلغنك اثباتیچون شاهددر
اکر بر لوحده بیکلرله نقش ظاهردر
کلمز قلمسز بر الف اورمق طوغری
بو ویرانه‌ده ممکن دکلدر بر کرپیچ بولق
ایو بر یوغریجینك قالبندن طشرو
کرپیچنه برمقلر قلمندن یازلمشدر
که بونی بر بلیجینك الی یوغرمشدر
کرپیجك تخته‌سندن چونکه بو حرفی اوقورسن
کرپیچ یاپوجینك حالندن غافل قالمزسن
عالمده بو جمله مصنوعات ظاهردر
ایجاد ایدیجی‌یه نیچون کوکلك مشغول دکلدر

چو دیدی کار رو در کارکر آر
قیاس کارکر از کار بردار
دم آخر کران کس را کذر نیست
سر و کار تو جز با کارکر نیست
بدو آر ار همه روی ارادت
وز وجو ختم کارت بر سعادت

چونکه کوردك ایشی یوز اشجی یه کتور
قیاس ایت ایشجی یی طوتدیغی ایشدن
اخر نفسده اوندن کمسه ایچون کچمك یوق
خلاصه سنك ایشلك ایشجینك غیریسیله د کلدر
خدایه کتور جمله دن ارادت یوزینی
اوندن اره سعادت اوزره سن ایشنك ختمی

دست برداشتن بمناجات
بدستیاری ارباب حاجات

ارباب حاجتك اعانه سیله سرلشمقده
یعنی دعا ونیازده الی یوقاری طوتمق بیانده در

خداوندا زهستی ساده بودیم
زبیم نیستی آزاده بودیم
نخست از نیست مارا هست کردی
بقید آب و کل پابست کردی
زضعف و ناتوانای رهاندی
زنادانی بدانائی رساندی
فرستادی بما روشن کتابی
بامر و نهی فرمودی خطابی
میان نیك و بد تخلیط کردیم
کهی افراط که تفریط کردیم
ره فرمودنیها کم سپردیم
بنا فرمودنیها پا فشردیم
تو نکذشتی زدستور عنایت
نپوشیدی زما نور هدایت

ای خداوند وارلقدن ساده ایدك
یوقلق قورقوسندن ازاده ایدك
ابتدا یوقلقدن بزی وار ایلدك
صو و چامور قیدیله ایاغمزی بغلدك
ضعف وقوتسزلکدن قورتاردك
بیلمیجیلکدن بیلیجیلکه ایرشدیردك
کوندردك بزه برروشن کتاب
امر ونهی ایله سن بزه خطاب بیوردك
ایولك ویرامزالق بینی قارشدرمقلق ایلدك
کاه امریکی تجاوز ایلدك کاه قصور ایلدك
بیوردقلرینك یولنه از تسلیم اولدق
بیورمدقلرنده اياق اشندردق
سن کچمدك عنایت رسمندن
اورتمدك بزدن نور هدایتی

بران نور ازتو دائم پوششی نیست
چه حاصل زانکه ازما کوششی نیست
رنا کوشیدن و خود در خروشیم
بده توفیق کوشش تا بکوشیم
چو دانا همچو نادان کشته غرقست
زدانش تا بنادانی چه فرقست
زدست انهای نفس ناخوش آهنگ
مکن برما ره حسن عمل تنگ
دران تنگی که ما باشیم و آهی
زحمت سوی ما بکشای راهی
ازآن ره خوان سوی درگاه مارا
بایمان بربرون همراه مارا

اول نورا وزرینه بیلورم سندن اور تمکلك بوقدر
نه حاصل اوندن که بزدن سعی یوقدر
کندی چالشمدیغمزدن ناله وافغانده بر
چالشمقلق توفیقنی و بر تا بز چالشالم
چون عالملر جاهل کبی کناهه غرق اولمشدر
بلمیجیلکدن بلمیجیلکه نه فرق واردر
ناخوش قصدلی نفسك حیله لرندن
بزم اوزریمزه حسن عمل یولنی طار ایلمه
اوطارلق ایچنده بز اوله لم آه ایله
رحمتدن بزم طرفمزه بر یول آچ
اول رحمت یولندن بزی درکاهنك طرفنه چاغر
ایمان ایله بزی یولداش ایت شیطاندن طشره ایله

*****

دربیان تخصیص مناجات بناظم

ناظمك تخصیص مناجاتی بیاننده در

من آن مرغم که دائم دانهٔ تست
فسون وحشتم افسانهٔ تست
توئی کاسباب کارم ساز کردی
در نعمت برویم باز کردی
کرامت کردی ازخدمت پسندی
بتوفیق سجودم سربلندی
براهت سرمه ساکردی جبینم
کشیدی سرمه چشم راه بینم
زبانم را بذکر خود کشادی
دلم را ذوق یاد خویش دادی

بن اول قوشمکه بنم دوراغم سنك دانکدر
بنم قورقومك عزائمی سنك حکایتکدر
سن برخداسنکه بنم ایشمك اسبابنی دوزدك
نعمت قپوسنی بنم یوزیمه اچق ایلدك
احسان ایلدك خدمتی بکنمکدن
سجود ایلمك توفیقیله باشمی بوجه ایلدك
سنك یولنده سرمه کبی ایلدم النمی
چکدك سرمه یی یول کوریجی کوزمه
بنم دلمی کندی ذکریته اچدك
دلمه کندی ذاتنی خاطره ایتمکلك طادینی ویردك

بشیرینی و چربی از زبانم
نهادی لقمهٔ خوش در دهانم
نه بر دندان ازان کوبی رسیده
نه ازخوردن گلو رنجی کشیده
بشکر آن شکر گفتاریم ده
زتلخی رسته شیرین کاریم ده
بند گفتن زبان من مگردان
زبان من زیان من مگردان
زکلکم گرچهد حرف خطائی
کزان پیش آیدم چون و چرائی
خط عفوم بر آن حرف خطا کش
چو کلکم زان میفکن درکشاکش
گیاهی ام وفا پروردهٔ تو
زآب گل برون آوردهٔ تو
سرم هست ازهوا هرسوی مائل
ولی پایم بکوی تست درگل
گلی کان پای من گیرد بکویت
ازان گل به که ندهد رنگ و بویت
چو غنچه یکدلم گردان درین باغ
چو لاله کن نشان مندم بیکداغ
درین ره حاصلی جز یکدلی نیست
دودل بودن بجز بیحاصلی نیست
نه بیند پستهٔ یك مغز خندان
چو بادام دو مغز آزار سندان
چو خوشه پرورد صد دانه دربر
بهر دانه رسد تیغش برسر
چو غنچه یکدل آمد بروی ازخار

طتلولق وياغلولق ايله بنم دلمدن
قويدوك برايو لقمه بنم اغزيمه يعني دل
ديشمك اوزرينه اول لقمه دن دوكمك يتشمدى
اول لقمه يى يمكدن بوغازيم برزحمت چكمامشدر
اونك شكر يله طتلو سويلمكلك ويربكا
اجيلقدن قورتلمقله بكا طتلو ايشلولك وير
فنا سويلمكلكه بنم دلمى چويرمه
بنم دلمى بنم زيانمه دوندرمه
بنم قلمدن اكر طملر ايسه برخطا حرفى
اوندن اونمه كلور نيچه ونيچون
عفو خطنى بنم خطا حرفم اوزرينه چك
بنى قلم كبى اوخطادن چكشمه ده براقمه
براوتم سنك حفظكله بسلنمشنم
صودن وچاموردن سنك طشره كتورلمشنم
بنم باشم هوادن طرفه مائلدر
ولكن بنم اياغم سنك محله نك چامورنده در
برچامور كه اول بنم اياغمى طوترسنك كوينده
اول كولدن ايودر كه سنك رنك وقوقونى ويرميه
غنچه كبى بر قلبلى دوندر بو باغ ايچنده بنى
لاله كبى ايله بنى نشانلو برداغ ايله
بويولده بركوكللولكك غيرى برحاصل يوقدر
ايكى كوكللو اولمق حاصلسزلغك غيرى دكلدر
كورمز كوليجى برايچلى فستق
ايكى ايچلو بادم كبى اورس جفاسنى
چونكه باشق اوزرنده يوز دانه يى بسلر
هر دانه سنه اير يشور قليج اونك باشى اوزرينه
چونكه غنچه بركوكللو كلدى اوكا ديكندن

نبـاید باهزاران خنجر آزار
کناه من اکر ازحـد برونست
هزاران بار ازان فضلت فزونست
اکر باشـد دوصـد خرمن کناهم
توانی سـوختن ازبرق آهم
اکر باشـد زعصیان صـد کتابم
تونی شستن ازچشم پرآبم
بهر کل رخکه کردم سرخ دیده
کنـون ازهر مژه خونم چکیـده
خیال روی او ازدیده شویم
ازان رواشـك سـرخ آید برویم
نظر کر سـعی دربی آبیم کرد
سرشـك آبی روی کارم آورد
دوچشـم من دورودست ازندامت
همـین بس آب رویم در قیامت
ازین سـواد رسم شاد بسودی
رسـان از من به پیغمبر درودی

غنجه دن کلمز بلبلره آزار ایدیجی مشقت
بنم کناهم اکر حـددن طشـارودر
بیکارکره اولکناهدن سنك فضلك زیاده در
اکر اولسـه ایکیوز حرمن کناهم
قادرسن یاقمـه بنم آهمك شمشکندن
اکر اوله عصیاندن یوز کتابم
قادرسن یقامقه صو ایله طلو کوزمدن
هرکل یوزلو ایچون کوز قیرمیزیلق ایلدم
شمـدی هر کرپکمدن قان طملیجی در
اونك یوز بنـك خیالنی کوزدن یـقارم
اوجهتدن قرمزی کوزیاشی کلور یوزیمه
نظر اکرچا الشمقلغی بنم صوسزلغمه ایلدیسه
اغلامق بنم ایشمك یوزینه برصو کتوردی
بنم ایکی کوزم ایرمقـدر ندامتـدن
انجق بو یتر بکا یوز صویی قیامتـده
بوسـوادن ایریشـم کرکدر برفائده یه
ایرشـدر بنـدن پیامبره برسـلام

***

نعت خواجهٔ که خاتم ختمیت در انکشت
داشت ومهرخا تمیت بر پشت علیه من الصلوة
افضلهـا ومن التحیات اکملهـا

خواجهٔ علیه السلامك ختمیت خاتمی پرمغنده
طوتدیغی ومهر نبوت ارقه سنده اولدیغی اونك
اوزرینه صلواتلردن وتحیاتلردن افضلی اولسون

محمد کش قلم چون نامور ساخت
زمیمش حلقـهٔ طوق کمر ساخت
خـط لوح عدم زان حرف حك شد

اول محمدی قلم چون نام وشان صاحبی ایتدی
محمدك میمندن کوکلر کمربنك حلقه سنی دوزدی
عدم لوحنك خطی اومیم حرفندن حك اولدی

ازان سر حلقهٔ ملك و ملك شد
تواند شد زسر حایش اگاه
خرد باجمله دانش حاش لله
درین دیر مسدس زوست روشن
مثمن روزنی ازهشت گلشن
چو پا اراست ازخلخال دالش
سردین پروران شد پایمالش
چه نامست انکه در دیوان هستی
برو نگرفته نامی پیش دستی
زبانم چون زوی حرفی سراید
دل و جانم زلذت پر براید
چو نام اینست نام آور چه باشد
مکرم تر بود ازهرچه باشد
مکرم شد زعالم نسل آدم
مکرم تر ویست ازهر مکرم
خدا برسروران سرداریش داد
زخیل انبیا سالاریش داد
چو آدم در ره هستی قدم زد
زمهر روی صبح اراش دم زد

زجودش گرنگشتی راه مفتوح
نبردی ره بجودی کشتهٔ نوح
خلیل ازوی نصیبی یافت کاتش
بروشد همچو خرم گلستان خوش
مسیح ازمقدم او مژده گوبی

کلیم ازمشعل او شعله جوبی

اوندن خاتم انبیا ملك ملكك باش حلقه سی اولدی
قادراولورمی اومحمدك حاسنك سرندن اگاه اولمغه
عقل جمله بلشیله حاش لله
بو التی گوشه لی کلیسانك ایچنده اوندندر ایدین
سکز پنجره لی جنت سکز گلشندندر
ایاغنی زینتلندردی اول دال خلخالندن
دین پسلیجیلرك باشی ایاغنك التنده ازلمش
نه گوزل اسمدر اوکه وارلق دیوانده
اونك اوزرینه طوتمامش براسم ایلروالليلك
بنم دلم چونکه اول محمددن برحرف ایرلار
گوگلم وجانم لذتدن طلو گلور
چونکه اسم بودر اسم گتوریجی نه اولور
زیاده مکرم اولور هرندن اولورسه
مکرم اولدی عالمدن ادمك نسلی
زیاده مکرمدر اوهر مکرمدن
خدا امیرلر اوزرینه اکا سردارلق ویردی
انبیا جماعتندن اکا اولولق ویردی
چونکه آدم وارلق یولنده قدم اوردی
صباح وقتی تزیین ایدیجی یوزینك گونشندن
ادم وردی
اونك جومردلکندن اکر اولمیدی یول اچلمش
ایلمزدی یولی جودی طاغنه نوحك گمیسی
حضرت خلیل اوندن برنصیب بولدیکه آتش
اونك اوزرینه اولدی تازه گلستان کبی خوش خرم
مسیح اوپیامبرك تشریفندن حواریونه مژده
سویلیجی اولدی
موسی اوپیامبرك مشعلندن طورده شعله

بمصر جاهش از کنعان رسیده
غلامی بود یوسف زر خریده
در آن وادی که صالح ناقه کش بود
بیاد محملش با ناقه خوش بود

ز بستان وفاء آزاده سروی
ز باغ اصطفا رعنا تذروی
قدش را پایهٔ گردون خرامی
لبش را مایهٔ یحیی العظامی

ببالا سایه بان چتر سحابش
چو زرین قبه بر سر آفتابش
چو مه را بر سر تیر اشارت
زد از سبابهٔ معجز بشارت
دو نون شد دور میم از حلقهٔ ماه
چهل را ساخت شصت او دو پنجاه
بلی چون داشت دستش بر قلم پشت
رقم زد خط شق بر مه بانگشت
نبودش خط ولی زد خط تخجیل
بکلک نسخ بر تورات وانجیل
خرامان سرووی از سایه آزاد
جهان از سایهٔ سرووی آباد
زسایه بود برتر پایهٔ او

زمین و آسمان در سایهٔ او

ارابجی اولدی
مصر منصبنه او پیامبرك حرمتنه یوسف كنعاندن ایرشمش ایدی
التون ایله النمش برقول ایدی یوسف علیه السلام
او صحراده جناب صالح پیامبر دوه چکیجی ایدی
جناب پیامبرك محملنك خاطره سیله ناقه ایله خوش ایدی
عهد بنه طورمق بستانندن آزاده بر سروی ایدی
اختیار اولنمش باغندن كوزل برقوش ایدی
اونك بو فلكه صالنمق مرتبه سی وار ایدی
اونك دوداغیچون ایدی چورمش كمكلری دیریلمتك مایه سی
اونك یوكسكنده كولكلك ایدردی بلوط چادری
التون قبه كبی كونش اونك باشی اوزرنده ایدی
چونكه ایك طرفنه اشارت اوقنی
معجزه مژده لی شهادت پرمغندن اوردی
ایكی نون اولدی میمك درندن ایك حلقه سی
قرقی او پیامبرك پرمغی ایكی اللی ایتدی
بلی چونكه اونك الی قلم اوزرینه ارقه طوتدی
شق خطیله رقم اوردی ایك اوزرینه پرمغیله
خطی یوق ایدی ولكن خجیل قلمق خطنی اوردی
ابطال قلمیله انجیل وتوراة اوزرینه
اول صالنیجی سروی كولكه دن آزاده ایدی
دنیا اول پیامبرك سرو وجودینك سایه سنده معموز ایدی
اونك مرتبه سی كولكه سندن زیاده ایدی
یر و كوك اونك سایه سنده ایدی

تنش را بود جان و پاك مایه
ندید از جان کسی بر خاك سایه
فلك همچون زمین شد سایه دارش
ندید افتاد در پا سایه وارش
بسنك از دست دشمن لعل او خست
بشتی ریك پشت جمله بشکست
اگرچه کور شد زو چشم هر خام
چو سرمه ساخت روشن چشم اسلام
دهانش بود از در حقهٔ پر
شد از خون درج مرجان حقهٔ در

یکی دینار بود از حلم وفرهنك
محك آمد پی دینارش آن سنك
چو شد معیار او آن سنك کاری
نشد روشن بجز کامل عیاری
پی دیوار ایمان بود کارش
ولی شد چاره دار از چار یارش
بجا دراه دین - درد آزمائی
که تا یابد بهر دردی دوائی
دوای درد جامی درد او باد
دلش همواره غم پرورد او باد

بدنیچون پاك روح اونك اصلی ایدی
کورمدی جاندن برکمسه طپراق اوزرنده سایه
فلك یرکبی اونك کولکه طوتیجیسی اولدی
اول پیامبر کورمدی دوشدیکنی اپاغنه کولکه
طاش ایله دشمن الندن اونك دوداغی یارالدی
براوچ قومله جمله دشمنك ارقه‌سنی قیردی
اکرچه کور اولدی اوندن هرخامك کوزی
سرمه کبی اسلامك کوزینی روشن ایتدی
اوتك اغزی اینجودن طلو حقه ایدی
اولدی قاندن مرجان صندوقچه‌سی اینجو حقه‌سی

برالتون ایدی حلمدن وعقلدن
محك کلدی اونك التونیچون اول طاش
چونکه معیار اولدی اکا اول اشلیجی طاش
ظاهر اولمدی کامل عیارلغك غیری
ایمان دیواریچون ایدی اونك ایشی
ولکن اولدی چار یاردن مدد طوتیجی او پیامبر
قنده در دین یولنده درد تجربه ایدیجی
که تا بوله هر برد رده بر دوا
جامینك دردینك دواسی اونك وردی اولسون
جامینك قلبی دائماً غمی بسلیجی اولسون او پیامبرك

***

در بیان وصف معراج رفتن پیغمبر علیه الصلوة والسلام

پیامبر علیه الصلوة والسلامك معراجه تشریفلرینك وصفی بیاننده در

شبی دیباجهٔ صبح سعادت
ز دولتهای روز افزون زیادت
ز قدر او مثالی لیلة القدر
ز نور او براتی لیلة البدر
سواد طره اش حجلت ده حور
بیاض غره اش نور علی نور
نسیمش جعد سنبل شانه کرده
هوایش اشك شبنم دانه کرده
به مسمار ثوابت چرخ سیار
ببسته درجهان درهای ادبار
گرفته گرگ ومیش آرام دروی
گوزن و شیر باهم رام دروی
طرب را چون سحر خندان ازو لب
گریزان روز محنت زو شباشب

در آن شب آن چراغ چشم بینش

سرای آفرین شد زافرینش
چو دولت شد زید خواهان نهانی
سوی دولت سرای امهانی
به پهلو تکیه بر مهد زمین کرد
زمین را مهد جان نازنین کرد
دلش بیدار چشمش در شکر خواب
ندیده چشم بخت این خواب درخواب
درآمد ناگهان ناموس اکبر
سبك روتر ازین طاوس احضر
برو مالید پر کای خواجه برخیز

بر کیجه سعادت صبحنك اولی
کونی کونندن زیاده اولان دولتلردن زیاده
اونك قدرتدن قدر کیجه‌سی بر مثالدر
اونك نورندن بر برات ایدی بدر کیجه‌سی
اونك ساچنك سیاهلغی حوره اوتنقلق ویریجیدر
اونك مبارك آلننك بیاضلغی نور اوزره نوردر
او کیجه‌نك نسیمی سنبلك زلفنه طراق ایلمش
او کیجه‌نك هواسی چیك کوز یاشنی دانه ایلمش
ثوابت یلدزلرینك مسمار یله سیر ایدیجی فلك
دنیاده ادبار دونمك قپولرینی بغلامش
قورت ایله قیون دکلمك طوتمش او کیجه‌ده
کیك وارسلان بر بریله یولداش اولوب او کیجه‌ده
سرورك صباح کبی کولیجی اولدی اوندن دوداغی
قاچیجی اولدی محنت کونی او کیجه‌دن کیجه
به کیجه
او معراج کیجه‌سنده اونك کوریجی کوزینك
چراغی
تحسین ایلمکه لایق اولدی یرادیلمشدن
دولت کبی برامز استیجیلردن کزلوجه کتدی
امهانك دولتخانه‌سی طرفنه
یر بشکی اوزرینه یانینی طیامق ایتدی
یری نازنین اولان جاننه بشك ایتدی
اونك قلبی اویانق کوزی طتلو اویقوده
کورمامش بخت کوزی بو دوشی اویقوده
ایچرو کلدی انسز جبریل امین
بو یشیل فلکدن زیاده چابك یوریجی
اونك اوزرینه قنادینی سورتدی ای افندی قالق

که امشب خوابت آمد دولت انگیز
برون بر یکزمان زین خوابگه رخت
تو بخت عالمی بیخواب به بخت
مسیح راه عرشت کردم اینك
براق برق سیر آوردم اینك
جهنده بر زمین خوش باد پائی
پرنده در هوا فرخ همائی
چو عقل هیئتی افلاك کردی
چو فکر هندسی گیتی نوردی
نه دست کس عنان او بسوده
نه از پائی رکابش گشته سوده
چو آن دل کز بتان دارد فراغی
ندیده ز آن او آسیب داغی
گرش بایستی آخر بهر خوردن
گرفتی شغل او گردون بگردن
ز زین بیرنج پشت نازنینش
ندیده رنج از کس پشت زینش
از آن دولت سرا چون خواجهٔ دین
خرامان شد بعزم خانهٔ زین
شد از سبوحیان گردون صداده

که سبحان الذی اسری بعبده
زد از سم آن براق برق رفتار
زمکه سکه بر اقصی درم وار

زدش در نیم لحظه بلکه کمتر
ز دور کاسهٔ سم حلقه بر در

بو کیجه سنك دوشك دولت تپره‌دیجی کلدی
طشارو ایلت بر زمان بو یتاق محلندن اغرلغنی
سن عالمك بختی سك بختك اویقوسزلغی ایودر
عرش یولنه سنی مسیح ایتدم اشته
یلدیرم یورویشلی براقی کتوردم اشته
یر اوزرنده صیچرایجی ایو بر روزکار ایاقلودر
هواده اوچیجی مبارك بر هما قوشیدر
اهل هیئتك عقل کبی فلکلری دولانیجیدر
اهل هندسه نك فکری کبی جهانی دربکوجیدر
کمسنه نك الی اونك دیزکننه سورلمامش
بر ایاقدن اونك اوزنکیسی سورلمش اولمامش
اول کوکل کبی که محبوبلردن فراغت طوتار
کورمامش اونك اویلوغی بر داغ رنجی
اکر اول براقه کرکسا و اورسه یمك ایچون یملك
طوتاردی اکا دوکولمش خرینی فلك بو بینونده
اکردن زحمتسزدر اونك نازلی ارقه‌سی
کورمامش ازار کمسه‌دن اونك اکرینك ارقه‌سی
اول دولت سراینده‌ن دین خواجه‌سی
صالنیجی اولدی اکر خانه‌سنك قصدیله
تسبیح ایدیجی ملکلردن فلك صدا ویریجی
اولدی
که سبحان الذی اسری بعبده دیه‌رك
اوردی طرناغندن اوشمشك یورویشلی براق
مکه‌دن سکه اوردی مسجد اقصی اوزرینه
پاره کبی
اوردی اول براق یارم نظرده بلکه اکسکرك
طرناق کاسه‌سنك دورندن حلقه‌ٔ قپو اوزرینه

١٥٧٨	نقل يكون
٣٨	زليخا پادشاهك حضورينه كيدوب يوسفك جمالنی كوروب اكلاديغی
٥٥	يوسف عليه السلامی صاتمق ايچون بازاره كتورلديكی
٩٠	يوسف عليه السلامه تعشق ايدن دختر بازغه نك حكايه سی
٤٦	يوسف عليه السلامك خدمتكارلغنه زليخانك بل باغلدنغی
٢٧	يوسف عليه السلام يولك وقيونك زحمتندن زليخايه خبر ويرديكی
٧٦	يوسف عليه السلام چوبانلق آرزو ايدوب زليخانك حاضر ايتمسی
٣٥	يوسف عليه السلامك شمع جمالندن زليخانك اريوب يانمسی
٤٥	زليخا مطلوبی ايچون دايه سنی يوسف عليه السلامه كوندرديكی
٥٦	زليخا عذرينك عفوی ايچون يوسف عليه السلامه كتديكی
٥٧	زليخا يوسف عليه السلامی باغه كتورديكی
٥٦	باغه كيدلوب جاريه لردن قنغيسنی استرايسه قبول ايلمسی
٤٤	يوسف عليه السلامك وصلی ايچون زليخا دايه سندن حيله طلب ايلديكی
٤٢	دايه سی برسرای عالی بنا ايتمسی
٨٧	زليخا يوسف عليه السلامی اول سرايه تنها كتورمسی
١٣٨	زليخا يوسف عليه السلامی سرای ايچنده يدنجی اوطه يه كتورديكی
٦٦	عزيز مصر اول سرايه كلوب يوسف عليه السلامك اوكنه چيقمسی
٢٦	يوسف عليه السلامی سرهنك زندانه كتورمسی
١٠٨	يوسف عليه السلامی كوسترمك ايچون خواتين مصری زليخا دعوت ايتمسی
٦٤	مصر عورتلری الارينی كسدكلری
٧٥	مصر عورتلری زليخايی تحريك ايدوب يوسفی زندانه كوندرلمسی
٨٤	زليخا يوسف عليه السلامی زندانه كوندرديكنه پشيمان اولمسی
٦١	زليخانك كيجه زندانه كتمسی واكرامی ايچون عسس باشی يه خبر كوندرلمسی
٦٣	زليخا سرايندن زندانك طامنه نظر ايتمسی
٧٣	يوسف عليه السلامك زندان اهلنه عطاياسی
٧٥	پادشاه مصرك كورديكی رؤيايی يوسف عليه السلامك تعبيری
٣١٣٩	

٣١٣٩ نقل یکون
٥٦ زنداندن چیقارلدیغی
٨٥ زلیخانك زوجه‌سی عزیز مصرك وفاتی
٥١ زلیخانك قامشدن خانه دوزدیکی
٥٦ زلیخانك بت قیرمسی
٦٢ زلیخا یوسف علیه السلامك خلوتنه داخل اولمسی
٦٤ زلیخانك عقدی
٥٠ زلیخا عبادتخانه بنا ایتمسی
٨٣ یوسف علیه السلامك قرنداشلری ذخیره ایچون کلدکلری
٣٠ قرنداشلری کنعانه عودت ایلدکلری
٦٨ قرنداشلری ابن یامینی مصره کتوردکلری
٦٨ کیله‌یی ابن یامینك یوکنده کیزلدکلری
٥٦ یوسف علیه السلامك قرنداشلری یعقوب علیه السلامك نامه‌سنی حامل اوله‌رق
دیکر کره مصره کلوب یوسف ایله مباحثه‌سی
٦٢ یوسف علیه السلام قرنداشلرینی عفو ایلدیکی
٤٤ یوسف علیه السلام پدرینی دوشنده کوردیکی
١٠٤ یوسف علیه السلامك وفاتندن زلیخاده مفارقت المندن هلاك اولدیغی
٩٠ جامینك فلکدن شکایتی
٩٩ تحصیل علوم وفنون ایچون جامینك اولادی ضیاالدینه نصیحتی
٢٨ جامینك نفسه خطابی
٤٥ خاتمهٔ کتاب
٤٣٤٠

3 1761 08101832 7

PK
6490
Y8
1873
v.1